

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Назаренко О.В., Гуцин А.А.

Сумський національний аграрний університет

У статті висвітлюються регіональні аспекти про стан земельних ресурсів Сумської області. Згруповані результати дослідження в процесі аналізу, оцінки, динаміки та статистичного спостереження за даними про земельні ресурси Сумської області. Крім того, у статті проаналізовано та зроблений акцент на змінах в структурі земельного фонду Сумського регіону в розрізі років.

Ключові слова: земельні ресурси, Сумський регіон, аналіз стану даних про земельні ресурси, статистичний аналіз.

Постановка проблеми. Висока природна продуктивність ґрунтового покриву визначає провідну роль земельного фонду як одного з найважливіших видів ресурсів економічного розвитку та найціннішої частини національного багатства України.

У соціальній значимості землі як ресурсу природи багатоцільового використання найвагомішим є її функціонування як просторово-територіального базису розвитку продуктивних сил і розселення, як головного засобу виробництва і предмета праці в сільському й лісовому господарствах та джерела продовольства. Разом з тим, земля з її ґрунтовим покривом – фізична основа і невід'ємна частина екосистем суші, необхідна і вирішальна умова існування як біогеоценозів, так і географічних середовищ, що в сукупності утворюють «навоколишне природне середовище».

В контексті реформування економічної системи України, земля як базис будь-якої кредитно-фінансової системи, була і залишається основним надійним ресурсом оздоровлення економічної ситуації, що склалася на сьогоднішній день у країні. Подолання економічної кризи через залучення в ефективний обіг земельно-ресурсного потенціалу та удосконалення земельних відносин має розглядатись як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням аналізу стану та динаміки використання земельних ресурсів висвітлили в своїх працях наступні вчені: В. Власов, В. Горлачук, А. Даниленко, Б. Данилишин, В. Докучаєв, М. Дем'яненко, В. Каразін, І. Лукінов, В. Месель-Веселяк, Л. Новаковський, О. Онищенко, С. Подолинський, П. Саблук, М. Туган-Барановський, В. Юрчишин та ін.

Постановка завдання. Основними цілями поставленими в даній статті є наведення результатів дослідження в процесі аналізу, оцінки, динаміки та статистичного спостереження за даними про земельні ресурси Сумської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сумська область – область, яка розташована у північно-східній частині України; охоплює частини Середньоруської височини і Придніпровської низовини.

На території Сумської області: 1501 населених пунктів (на площі 241,75 тис. га) в тому числі:

- 7 міст обласного значення (на площі 28,7 тис. га),
- 8 міст районного значення (на площі 13,5 тис. га),
- 1486 селищ, сіл (на площі 199,5 тис. га) [1].

На півночі та сході область межує з Брянською, Курською та Белгородською областями; протяжність державного кордону з Російською Федерацією. Розташована у межах двох природних зон – лісостепою та польською. Гідрографічна мережа області, яка вся належить до басейну ріки Дніпро, по-

рівняно густа: на 5 кв. км площі припадає 1 км річок. Територією області протікають 165 річок довжиною більше 10 км і 2115 річок довжиною менше 10 км.

Земельний фонд Сумської області станом на 01.01.2013р. становить 2383,2 тис. га. Площа сільськогосподарських угідь складає 1739,1 тис. га, що становить 71,3% від загальної площі області та свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння та надмірної розораності орних земель. Землі лісогосподарського призначення в області займають 460,0 тис. га, що становить 19,3% від загальної площі області, а за обґрунтованими нормативами повинні займати 21,0%.

По функціональному використанню земельний фонд Сумської області станом на 01.01.2013р. поділяється на:

- сільськогосподарські землі: 1739,1 тис. га (73,0%);
- ліси та інші лісовкриті площі: 460,0 тис. га (19,3%);
- забудовані землі: 84,7 тис. га (3,6%);
- відкриті заболочені землі: 62,6 тис. га (2,6%);
- сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом: 0,2 тис. га (0,01%);
- відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом: 5,7 тис. га (0,2%);
- під водою: 30,9 тис. га (1,3%).

Загальна площа лісів лісового фонду області складає 447,8 тис. га, в тому числі покрито лісом 387 тис. га. Тваринний світ області представлений 370 видами тварин, що належать до класу ссавців. Область має значні мисливські угіддя, що сприяє розвитку мисливського та рибальського туризму. Природно-заповідний фонд області налічує 182 заповідні території та об'єкти, на загальній площі понад 156,2 тис. га, у тому числі заповідник, національно-природний парк, заказники, пам'ятники природи, дендрологічний парк, парки-пам'ятники, заповідні урочища, які займають 6,5% території області [2].

Пріоритетним для Сумщини в рослинництві є виробництво продовольчого зерна, цукрових буряків, озимого і ярого ріпаку, олійної редьки, соняшника, льону, конопель, круп'яних культур, картоплі.

На сучасному етапі розвиток аграрного виробництва неможливий без функціонування розгалуженого аграрного ринку. Тому в області створені і функціонують Сумська товарна агропромислова біржа, 1200 пунктів по заготівлі молока, 243 – по заготівлі м'яса та 481 приймально-заготівельний пункт по заготівлі овочів, олії, цукру, зерна [3].

Земельний фонд районів Сумської області по основних видах угідь станом на 01.07.2013р. показує (табл. 2 та рис. 1), що найбільша площа сільськогосподарських угідь розташовані в Сумсько-

Структура земельного фонду Сумського регіону

Основні види земель та угідь	2008 рік		2009 рік		2010 рік		2011 рік		2012 рік	
	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території
Загальна територія	2383,2	100,00	2383,2	100,00	2383,2	100,00	2383,2	100,00	2383,2	100
у тому числі:										
1. Сільськогосподарські угіддя	1703,5	71,48	1703	71,46	1700,4	71,35	1699,6	71,3	1698,6	71,3
з них:										
рілля	1235,2	51,83	1234,2	51,79	1231,8	51,69	1226,7	51,4	1226,3	51,5
перелоги	0,2	0,01	0,2	0,01	0,2	0,01	0,2	0,008	0,1	0
багаторічні насадження	24,6	1,03	24,5	1,03	24,4	1,02	24,4	1,0	24,4	1,0
сіножаті і пасовища	443,5	18,61	444,1	18,64	444,1	18,63	448,3	18,8	447,8	18,8
2. Ліси і інші лісовкриті площі	455,9	19,13	456,5	19,16	458,5	19,24	459,4	19,2	460,0	19,3
з них: вкриті лісовою рослинністю	424,7	17,82	425,7	17,86	425,9	17,87	426,7	17,9	427,6	17,9
3. Забудовані землі	83,2	3,49	83,1	3,49	83,9	3,52	84,2	3,5	84,7	3,6
4. Відкриті заболочені землі	63,1	2,65	62,9	2,64	63	2,64	62,7	2,6	62,6	2,6
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями)	5,8	0,24	5,8	0,24	5,8	0,24	5,7	0,2	5,7	0,2
6. Інші землі	41	1,72	40,9	1,72	40,7	1,71	160,0	6,7	71,6	6,7
Усього земель (суша)	2352,5	98,71	2352,2	98,71	2352,4	98,71	2289,6	96,1	2289,6	96,1
Території, що покриті поверхневими водами	30,7	1,29	30,8	1,29	30,8	1,29	30,9	1,3	30,9	1,3

Джерело: За даними Департаменту екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації [2]

му, Роменському та Конотопському районах, що складає 143,5 тис. га, 151,1 тис. га, 138,2 тис. га відповідно. Найменше площі сільськогосподарських угідь представлені в наступних районах Сумської

області: Ямпільському (55,7 тис. га) та Тростянецькому району (65,2 тис. га).

Ліси та інші лісовкриті площі найбільше представлені в Кролевецькому (41,5 тис. га), Лебединському (41,2 тис. га) та Шостинському (37,4 тис. га) районах. Найменше – у Буринському та Липоводолинському районах, що складає 4,1 та 6,3 тис. га відповідно.

Лідером по забудованим землям займає Сумський район – 122,2 тис. га, аутсайдерами являються: Великописарівський (2,2 тис. га) та Середино-Будський (2,4 тис. га) райони.

По відкритим заболоченим землям першість належить Недригайлівському (0,7 тис. га) та Липоводолинському (1,3 тис. га) районам.

Відкриті землі без рослинного покриву (кам'янисті місця, піски, яри) займають найменшу площу в Липоводолинському районі (0,01 тис. га), найбільшу – в Лебединському районі (0,8 тис. га).

Води (території, що покриті поверхневими) покривають значні території в Конотопському районі (3,6 тис. га) та в Сумському районі (3,2 тис. га), найменше – в Липоводо-

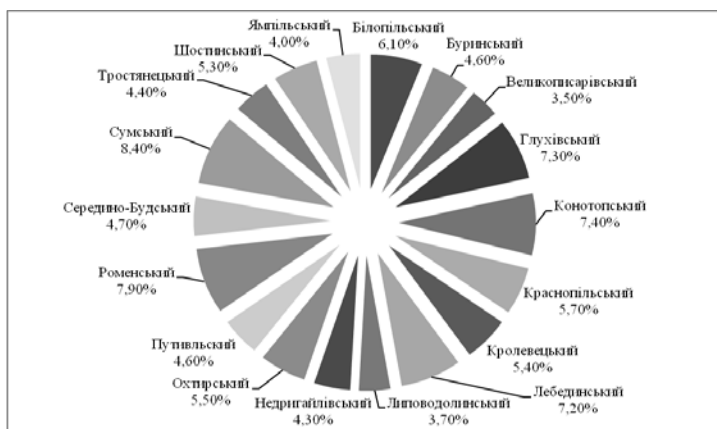

Рис. 1. Структура земельного фонду в розрізі районів Сумської області

Джерело: Згруповано та побудовано за даними Держкомзему Сумської області

линському (0,1 тис. га) та в Ямпільському (0,8 тис. га) районах.

Всього земельний фонд по районах найбільше представлений у Сумському районі – 200,1 тис. га, що складає 8,4% від площі земельного фонду Сумської області. Найменше – у Великописарівському районі – 83,1 тис. га, що складає 3,5% від площі земельного фонду області.

За оперативними даними Державного комітету земельних ресурсів Сумської області проведений детальний аналіз та досліджено динаміку та структуру земельних ресурсів Сумського регіону як в розрізі районів, так і в цілому по області.

Статистичний аналіз характерних особливостей відносин власності на земельні ділянки, які склалися в підприємствах Сумської області за роки незалежності України, показує, що у процесі реформування земельних відносин та проведення земельної реформи відбулися зміни у формах власності на землю. Відповідні зміни структури земельного фонду за формами власності на землю наведено на рис. 2-11, де динаміка наводиться з інтервалом в 1 рік.

На рис. 1 відображений земельний фонд Сумської області по основних видах угідь в розрізі районів області станом на 01.07.2013 р.

Розподіл земель за власниками землі та землекористувачами Сумської області за період 2007-2012 рр. відображені в таблиці 3.

Розподіл земель за їх власниками і землекористувачами зазнав змін в першу чергу через розпаювання земель колективних сільськогосподарських підприємств, запровадження нових форм організації сільськогосподарського виробництва.

Кількість землевласників та землекористувачів має тенденцію до зменшення в період з 2007-2009 рр. та тенденцію до зростання в період з 2009-2012 рр.

В результаті аналізу даних на рис. 2 спостерігається незначне зменшення кількості як недержавних підприємств у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. з 522 до 515 (на 1,35%) так і державних підприємств у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. з 75 до 63 (на 16%).

Виходячи з даних рис. 2 спостерігається незначне зменшення земельних площ державних підприємств у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. з 45 до 42,6 тис. га (на 5,34%). Площі недержавних підприємств у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. збільшилися

Таблиця 2

Земельний фонд районів Сумської області по основних видах угідь станом на 01.07.2013 р., тис. га

№	Райони Сумської області	Види угідь														Разом	% від площі області
		Сільськогосподарські землі	% до загальної площі району	Ліси та інші лісовкриті площі	% до загальної площі району	Забудовані землі	% до загальної площі району	Відкриті заболочені землі	% до загальної площі району	Відкр. землі без росл. покриву (кам'янисті місця, піски, яри інші)	% до загальної площі району	Води (території, що покриті поверхневими водами)	% до загальної площі району	Інші землі	% до загальної площі району		
1	Білопільський	126,4	87,6	6,2	4,3	6,2	4,3	3,2	2,2	0,2	0,1	2,1	1,4	-	-	144,3	6,1
2	Буринський	97,5	88,3	4,1	3,7	3,2	2,9	3,5	3,2	0,2	0,1	1,9	1,7	-	-	110,4	4,6
3	Великописарівський	69,2	83,3	7,3	8,7	2,2	2,6	3,2	3,8	0,2	0,2	1,0	1,2	0,007	-	83,1	3,5
4	Глухівський	123,9	71,0	36,9	21,2	5,9	3,4	5,4	3,1	0,5	0,3	1,9	1,1	-	-	174,4	7,3
5	Конотопський	138,2	78,1	22,4	12,7	7,6	4,3	4,9	2,8	0,2	0,1	3,6	2,0	-	-	177,0	7,4
6	Краснопільський	91,9	68,0	34,9	25,9	3,0	2,2	2,8	2	0,7	0,6	1,8	1,3	-	-	135,2	5,7
7	Кролевецький	79,8	62,3	41,5	32,3	3,5	2,7	1,8	1,4	0,3	0,3	1,5	1,1	-	-	128,4	5,4
8	Лебединський	118,2	69,1	41,2	24,1	5,1	3,0	3,3	1,9	0,8	0,4	2,2	1,3	0,2	0,1	171,0	7,2
9	Липоводолинський	77,2	87,5	6,3	7,1	2,6	3,0	1,3	1,5	0,01	0,1	0,1	0,9	-	-	88,2	3,7
10	Недригайлівський	84,6	81,7	13,6	13,1	3,4	3,3	0,7	0,7	0,1	0,1	1,1	1,0	-	-	103,6	4,3
11	Охтирський	90,5	68,7	27,4	20,8	6,5	4,9	5,5	4,2	0,5	0,3	1,4	1,1	-	-	131,7	5,5
12	Путивльський	80,9	73,3	20,5	18,6	2,8	2,5	4,0	3,6	0,4	0,4	1,8	1,7	-	-	110,3	4,6
13	Роменський	151,1	80,0	21,8	11,5	7,2	3,8	6,2	3,3	0,3	0,2	2,1	1,1	-	-	188,8	7,9
14	Середино-Будський	68,9	61,3	37,1	33	2,4	2,1	2,6	2,3	0,1	0,1	1,3	1,1	-	-	112,3	4,7
15	Сумський	143,5	71,7	36,2	18,1	122,2	6,1	4,5	2,3	0,5	0,2	3,2	1,6	-	-	200,1	8,4
16	Тростянецький	65,2	62,3	31,8	30,3	3,6	3,4	2,9	2,7	0,5	0,4	0,9	0,9	-	-	104,8	4,4
17	Шостинський	76,5	61,0	37,4	29,8	5,1	4,1	4,8	3,8	0,2	0,2	1,4	1,1	-	-	125,5	5,3
18	Ямпільський	55,7	59,0	33,4	35,4	2,1	2,3	2,0	2,2	0,2	0,3	0,8	0,9	-	-	94,3	4,0

Джерело: Згруповано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Розподіл земель за власниками землі та землекористувачами Сумської області за період 2007-2012 рр.

№	Землекористувачі	2007 р.			2008 р.			2009 р.			2010 р.			2011 р.			2012 р.		
		Q	S	%	Q	S	%	Q	S	%	Q	S	%	Q	S	%	Q	S	%
	Разом	915610	2383,20	100	890905	2383,2	100	876870	2383,2	100	880394	2383,2	100	882538	2383,2	100	885286	2383,2	100
1	Недержавні сільськогосподарські підприємства – всього, в т. ч.:	522	732,80	30,75	518	799,7	33,56	518	838,3	35,18	508	834,4	35,01	515	824,5	34,60	515	824,9	34,61
1.1	Сільськогосподарські кооперативи	19	20,30	0,85	18	21	0,88	18	21	0,88	17	21,8	0,92	18	22	0,92	16	20,2	0,85
1.2	Сільськогосподарські товариства	339	516,60	21,68	332	549,7	23,07	333	591,1	24,80	330	596,1	25,01	336	585,3	24,56	338	592,3	24,85
1.3	Підсобні сільські господарства недержавних підприємств, установ та організацій	5	1,4	0,059	5	0,1	0,004	10	0,5	0,02	10	0,5	0,02	10	0,5	0,02	10	0,5	0,02
1.4	Інші недержавні сільськогосподарські підприємства	158	194,3	8,15	163	228,9	9,605	157	225,7	9,47	151	216	9,06	151	216,7	9,09	151	211,9	8,89
2	Державні сільськогосподарські підприємства	75,00	45,00	1,89	72	43,5	1,82	69	140,0	5,87	65	42,9	1,8	64	43	1,81	63	42,6	1,78
3	Громадяни, яким надані землі у власність і користування – всього, в т. ч.:	908969	706,40	29,64	884190	647	27,15	870156	602,2	25,27	873690	602,9	25,3	875842	608	25,51	878701	611,7	25,67
3.1	Селянські (фермерські) господарства	807	104,5	4,38	830	108,9	4,569	823	112,8	4,73	813	113	4,74	799	110,3	4,63	798	112,9	4,73
3.2	Ділянки для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	64748	359,5	15,08	47145	301	12,63	34863	251,9	10,57	36265	251,4	10,55	35859	258,2	10,83	37066	255,9	10,73
3.3	Особисті підсобні господарства	276177	139,5	5,83	27661	139,9	5,87	277103	140,0	5,87	278082	141,1	5,92	280794	144,1	6,05	283125	147,6	6,19
3.4	Ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку і господарських будівель (присадибні ділянки)	345832	30,6	1,28	345181	30,7	1,289	345744	30,7	1,29	346184	30,7	1,288	346723	30,9	1,29	347272	30,9	1,29
3.5	Ділянки для садівництва	97279	8,7	0,36	97067	8,7	0,365	97081	8,7	0,37	97073	8,7	0,365	96543	8,6	0,36	95797	8,5	0,35
3.6	Ділянки для дачного будівництва	63	0	0	69	0	0	79	0,0	0,00	207	0,0	0,0	209	0,0	0	214	0	0
3.7	Ділянки для гаражного будівництва	36482	0,2	0,008	36564	0,2	0,008	36762	0,2	0,01	37099	0,2	0,008	37251	0,2	0,008	37542	0,2	0,008
3.8	Ділянки для городництва	84935	8,1	0,34	77676	7,5	0,314	74399	7,3	0,31	74443	7,3	0,306	73971	7,3	0,31	73141	7,1	0,29
3.9	Ділянки для здійснення несільськогосподарської підприємницької діяльності	2646	0,6	0,025	3048	0,6	0,0252	3302	0,6	0,03	3524	0,7	0,029	3693	0,7	0,02	3746	0,7	0,03
3.10	Ділянки для сінокосяння та випасання худоби	x	54,7	2,29	x	49,5	2,077	x	50,0	2,10	x	49,8	2,089	x	47,7	2,01	x	47,9	2,01
4	Заклади, установи, організації	4494	14,8	0,62	4526	14,2	0,59	4555	14,1	0,59	4587	14,2	0,596	4609	13,4	0,56	4537	11,8	0,49
5	Промислові та інші підприємства	1043	16,6	0,70	1066	15,5	0,65	1058	14,4	0,60	1021	13,9	0,58	1002	13,2	0,55	974	11,2	0,47
6	Підприємства та організації транспорту, зв'язку	228	26,2	1,1	237	26,2	1,099	225	26,1	1,10	234	26	1,09	221	26	1,09	216	26	1,09
7	Частини, підприємства, організації, установи, навчальні заклади оборони	160	3,1	0,13	165	3,2	0,134	162	3,3	0,14	162	3,3	0,13	159	3,3	0,13	154	3,3	0,13
8	Організації, підприємства і установи природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення	66	7,9	0,33	76	7,9	0,33	70	7,9	0,33	71	7,8	0,33	71	7,9	0,331	71	7,9	0,33
9	Лісогосподарські підприємства	13	440,5	18,48	13	440,8	18,49	13	442,1	18,55	13	442,5	18,57	13	442,6	18,57	13	443,1	18,59
10	Водогосподарські підприємства	15	1,7	0,07	17	1,9	0,079	17	1,9	0,08	19	2,2	0,092	18	2,1	0,088	18	2,2	0,09
11	Спільні підприємства, міжнародні об'єднання і організації з участю українських, іноземних юридичних та фізичних осіб	22	5,2	0,21	22	5,7	0,239	23	11,1	0,47	21	12,1	0,5	21	13,4	0,56	21	13,7	0,57
12	Підприємства, що повністю належать іноземним інвесторам	3	0,1	0,004	3	0,1	0,004	4	0,1	0,00	3	0,1	0,004	3	0,1	0,004	3	0,1	0,004
13	Землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування в межах населених пунктів (які не надані у тимчасове користування)	x	382,9	16,06	x	377,5	15,84	x	378,9	15,90	x	380,9	15,98	x	385,7	16,18	x	384,7	16,15

Джерело: Згруповано та систематизовано автором на підставі даних Держкомітету Сумської області, де:

Q – кількість землекористувачів; S – Загальна площа землекористування, тис. га; % – Структура загальної площі землекористування, %

з 732,8 до 824,9 тис. га (на 11,16%). Найбільший стрибок у сторону зменшення площ недержавних підприємств спостерігався у 2012 р. (42,6 тис. га), у сторону збільшення – у 2007 р. (45,0 тис. га), а державних сільськогосподарських підприємств: найбільші площі – у 2009 р. (838,3 тис. га); найменші – у 2007 р. (732,8 тис. га).

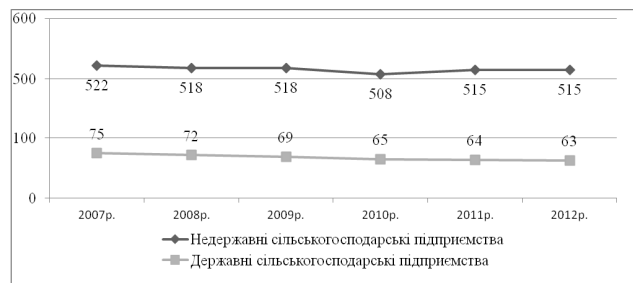

Рис. 2. Зміна кількості окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Рис. 3. Зміна площ окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Державні сільськогосподарські підприємства, до яких відносяться сільськогосподарські науково-дослідні установи та навчальні заклади, а також підсобні сільські господарства державних підприємств займають у структурі використання земель сільськогосподарського призначення 1,9% земель, яку використовують переважно для забезпечення наукової діяльності, з навчальною метою, а також для ведення насінництва і племінного господарства, виробництва специфічних видів сільськогосподарської продукції.

Аналіз рис. 4 показує скорочення підприємств транспорту та зв'язку та підприємств, організацій, установ та навчальних закладів оборони у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. на 12 (на 5,26%) та на 6 (3,75%) відповідно. Кількість підприємств, установ та організацій оздоровчого, природоохоронного, рекреаційного та історико-культурного призначення та водогосподарських підприємств у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. збільшилися на 5 (на 7,4%) та на 3 (16,6%) відповідно.

Дані рис. 5 показують збільшення земельних площ у володінні та користуванні водогосподарських підприємств та підприємств, організацій, установ та навчальних закладів оборони у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. на 0,5 тис. га (на 22,72%) та на 0,2 (6,06%) відповідно. Площі підприємств, установ та організацій оздоровчого, природоохоронно-

го, рекреаційного та історико-культурного призначення та площ земель підприємств транспорту та зв'язку у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. не змінився.

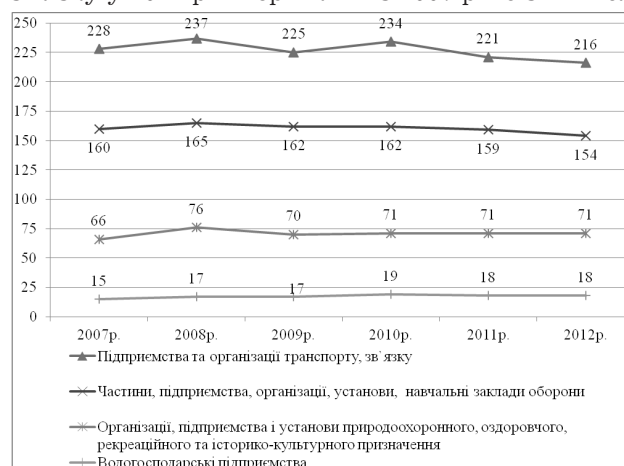

Рис. 4. Зміна кількості окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

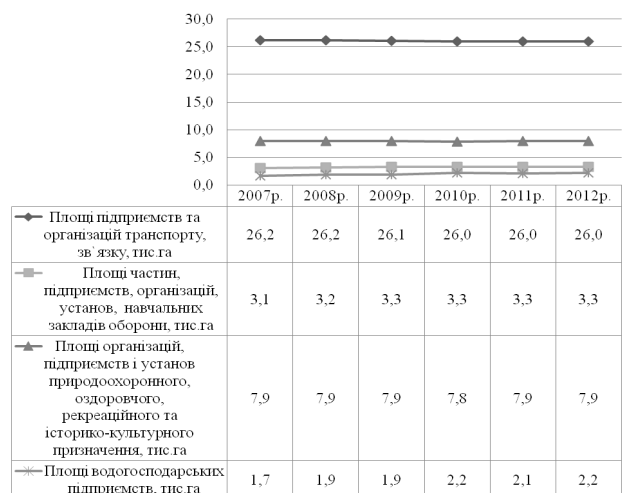

Рис. 5. Зміна площ окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

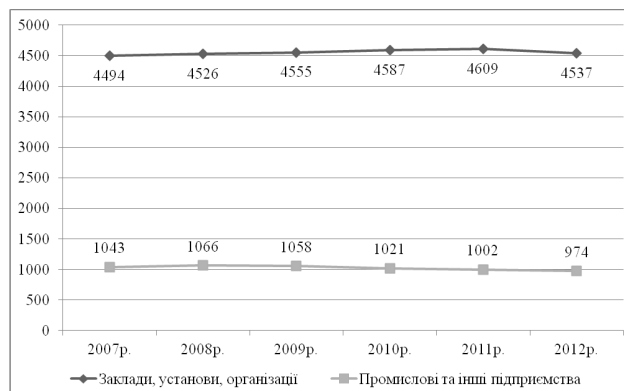

Рис. 6. Зміна кількості окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Рис. 6 показує зміни площ окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років. Аналізуючи дані рис. 6 можна констатувати, що кількість закладів, установ та організацій у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. збільшився з 4494 до 4537, тобто 43 (на 1%). Кількість промислових підприємств зменшилась з 1043 (у 2007 р.) до 947 (у 2012 р.), тобто на 96 (9,2%).

Згідно з рис. 7 земельні площі промислових підприємств та закладів установ і організацій зменшились у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. на 5,4 тис. га (32,5%) та на 3 тис. га (20,3) відповідно.

З даних на рис. 8 та рис. 9 можна констатувати, що кількість спільних підприємств, міжнародних об'єднань та підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. майже не змінилися. Різкий скачок до скорочення кількості щойно перелічених організацій відбувся лише у 2009 р.

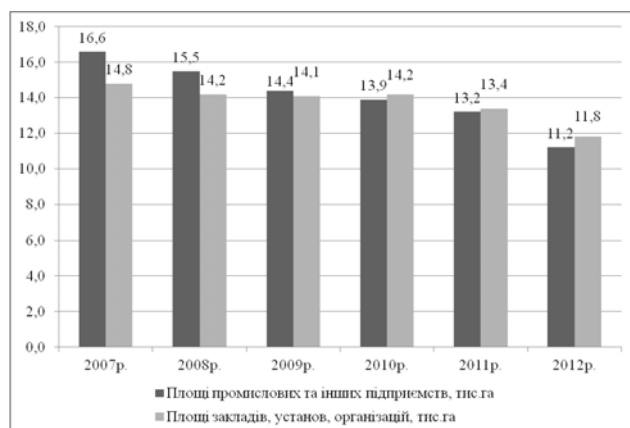

Рис. 7. Зміна площ окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Згруповано та сформовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Рис. 8. Зміна кількості окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Побудовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Стосовно зміни площ землекористувачів, то можна стверджувати наступне: земельні площі спільних підприємств, міжнародних об'єднань Сумської області у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. збільшилися у 2,6 рази, а по площам земель та підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам майже не спостерігалось змін.

Аналізуючи дані рис. 10 приходимо до висновку, що кількість громадян, яким надані землі у власність та користування зменшилась у 2012 р. в порівнянні з 2007р. з 908969 до 878701, тобто на 30268 (3,33%).

Найбільше скорочення чисельності громадян, яким надані землі у власність та користування спостерігалось в 2009 р. Кількість громадян цього

року зменшилась в порівнянні з 2007 р. на 756137, тобто більш ніж на 83%.

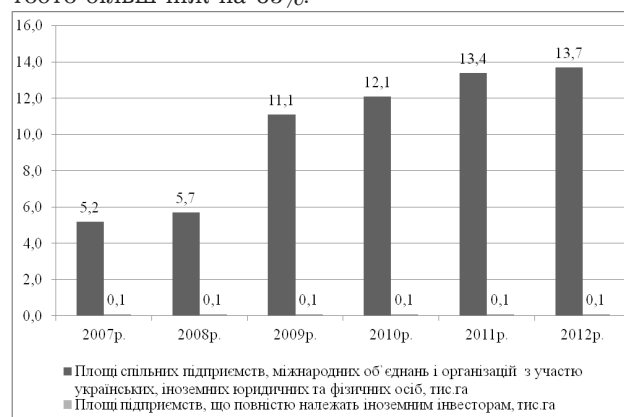

Рис. 9. Зміна площ окремих видів землекористувачів Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Побудовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

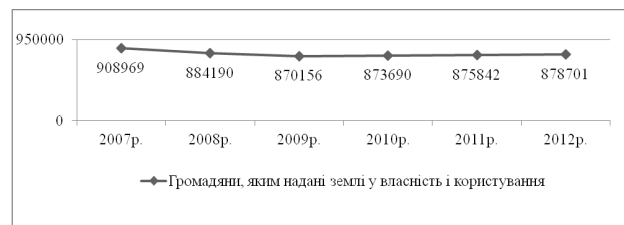

Рис. 10. Зміна кількості землекористування громадян Сумської області, яким надані землі у власність та користування в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Згруповано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Найбільше збільшення чисельності громадян, яким надані землі у власність та користування спостерігалось в 2010 р. Кількість громадян цього року в порівнянні з 2007 р. збільшилась на 720858, тобто більш ніж на 82,5%.

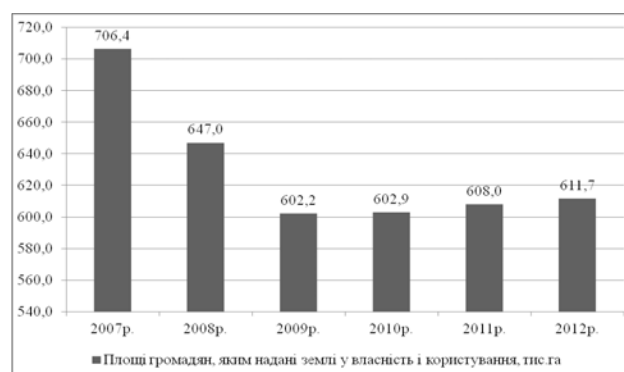

Рис. 11. Зміна площ землекористування громадян Сумської області в розрізі років (2007-2012 рр.)

Джерело: Побудовано автором на підставі даних Держкомзему Сумської області

Аналізуючи дані рис. 11 можна стверджувати, що площі земель які належать та якими користуються громадяни зменшилась у 2012 р. в порівнянні з 2007 р. з 706,4 тис. га до 611,7 тис. га, тобто на 97,4 тис. га (13,4%).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В результаті проведеного дослідження нами був

проведений статистичний аналіз та проведена статистична оцінка змін у структурі земельного фонду Сумської області, крім цього була проана-

лізована динаміка зміни земельних площ різних категорій землекористувачів та землевласників Сумського регіону.

Список літератури:

1. Слизький С.М., Оленич П.С., Липовий О.О., Пелих В.М., Костенко І.І., Лях Ю.М., Старинська О.О., Ковзік В.А. Довідник «Орендні відносини» в Сумській області. Держземагентство у Сумській області за підтримки Сумської обласної державної адміністрації. Головне управління Держземагентства у Сумській області, 2013. – 23 с.
2. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. від 11 травня 2007 р. № 233. Сумська область. Екологічний паспорт регіону станом на 01.01.2013р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.menr.gov.ua/docs/activity-ecopolit/zvit_2012_.doc
3. Каталог підприємств «Україна сьогодні». – [Електронний ресурс]. – <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Sumy/>

Назаренко А.В., Гушчин А.А.

Сумской национальной аграрный университет

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ СУМСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

В статье освещаются региональные аспекты о состоянии земельных ресурсов Сумской области. Сгруппированы результаты исследования в процессе анализа, оценки, динамики и статистического наблюдения по данным о ресурсах Сумской области. Кроме того, в статье проанализированы и сделан акцент на изменениях в структуре земельного фонда Сумского региона в разрезе лет.

Ключевые слова: земельные ресурсы, Сумской регион, анализ данных о ресурсах, статистический анализ.

Nazarenko A.V., Gushchyn A.A.

Sumy National Agrarian University

THE ANALYSIS AND ASSESSMENT OF THE LAND RESOURCES OF SUMY REGION

Summary

The article highlights the regional aspects of state land resources Sumy region. Grouped results of the research in the analysis, evaluation, dynamics and statistical monitoring of data on land resources Sumy region. In addition, the paper analyzes and focused on the changes in the structure of land fund Sumy region in terms of years.

Keywords: land, Sumy region, analysis of data on land resources, statistical analysis.